ליקוטי הלכות — הלכות חכירות וקבלנות

הַחוֹכֵר שְׁנוֹתֵן מִכָּל הַשָּׂדֶה דָּבָר קָצוּב כָּךְ וְכָךְ כּוֹרִין לְשָׁנָה, הַמְקַבֵּל לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ:

יֵשׁ לְרַמֵּז בָּזֶה עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּמַּאֲמָר וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל רוּת וְכוּ' סִימָן סה שֶׁיֵּשׁ שָׂדֶה וְשָׁם גְּדֵלִים אִילָנוֹת וַעֲשָׂבִים הַיְנוּ נְשָׁמוֹת. וְהֵם צְרִיכִים לְבַעַל הַשָּׂדֶה שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּנָם בְּכָל תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְהָעִקָּר שֶׁמְּבִיא אוֹתָם אֶל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כְּלוֹ טוֹב שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

וְזֶה הַצַּדִּיק הַדּוֹר הָעוֹסֵק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל וְאָרִיס שֶׁיּוֹרֵד לְתוֹךְ שָׂדֶה שֶׁל חֲבֵרוֹ כִּי ה' יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל נִקְרָא חֲבֵרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִכְלוּ רֵעִים לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי וְכוּ' כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק בְּתִקּוּנֵי הַשָּׂדֶה שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא נַעֲשֶׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְעַל כֵּן נִקְרָא בְּחִינַת מְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, שָׂדֶה הַנַּ"ל וְעוֹסֵק בְּכָל תִּקּוּנִים שֶׁל הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל בַּחֲרִישָׁה וּקְצִירָה זְרִיעָה וּנְטִיעָה וּלְנַכֵּשׁ הָעֲשָׂבִים כִּי כָּל אֵלּוּ הַבְּחִינוֹת נִמְצָאִים בִּבְחִינַת הַשָּׂדֶה שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הַנַּ"ל, וְלִפְעָמִים מְקַבְּלוֹ בִּפְשִׁיטוּת שְׁנוֹתֵן דֶּרֶךְ כְּלָל כָּךְ וְכָךְ כּוֹרִין לְשָׁנָה. וְלִפְעָמִים לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ, זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה כִּי זֶה הַצַּדִּיק בַּעַל הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל עוֹשֶׂה נִגּוּנִים. וְזֶה כְּלַל וְעִקַּר תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כִּי הוּא צָרִיךְ לְתַקְּנָם וּלְהַעֲלוֹתָם וּלְבָרְרָם מִמָּקוֹם שֶׁהֵם לַהֲבִיאָם אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב. וְזֶה בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (סִימָן רפב) עַל פָּסוּק וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ, שֶׁהַצַּדִּיק דָּן אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת וּמוֹצֵא זְכוּת אֲפִלּוּ בְּרָשָׁע גָּמוּר וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֵהוּ לְכַף זְכוּת בֶּאֱמֶת וּמְתַקְּנוֹ וּמַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים בִּבְחִינַת אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי וְזֶה בְּחִינַת שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוּא מְלַקֵּט וּמְבָרֵר הַטּוֹב מִכָּל הַמִּתְפַּלְּלִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. נִמְצָא שֶׁהַתִּקּוּן שֶׁמְּתַקֵּן אֶת הַנְּשָׁמוֹת וּמְבָרְרָם וּמַעֲלֵם וּמְקַבֵּץ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם זֶה בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל וְכַמְבֹאָר שָׁם הֵיטֵב וְזֶה בְּחִינַת תִּקּוּנֵי הַשָּׂדֶה הַנַּ"ל כִּי תִּקּוּן הַשָּׂדֶה הוּא תִּקּוּן הַנְּשָׁמוֹת לְקַבֵּץ הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם וּלְהַעֲלוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת נִגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שָׁם שֶׁתִּקּוּן הַשָּׂדֶה הִיא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. כִּי אֵלּוּ הַנִּגּוּנִים הֵם בְּחִינַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הַנִּגּוּנִים הַנַּ"ל כַּנַּ"ל וְהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר וְזֶה בְּחִינַת הַמָּנָן שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בַּעֲשָׂרָה וְאָז הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּבָה וַאֲזַי הוּא שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. זֶה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי מִנְיָן שֶׁל עֲשָׂרָה הַמִּתְפַּלְּלִין וְאָז הֵם רְאוּיִים לִשְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוּא מְקַבֵּץ הַטּוֹב וְעוֹשֶׂה הַנִּגּוּנִים כַּנַּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת הַמְקַבֵּל לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ וְהַחוֹכֵר מְקַבֵּל בִּפְשִׁיטוּת בְּכָךְ וְכָךְ כּוֹרִין זֶה בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע בְּחִינַת נִגּוּנִים הַנַּ"ל שֶׁעוֹשֶׂה הַיּוֹרֵד לְתוֹךְ הַשָּׂדֶה לְתַקְּנָהּ שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַשָּׂדֶה כַּנַּ"ל כִּי הוּא נוֹתֵן פֵּרוֹת הַשָּׂדֶה לְבַעַל הַשָּׂדֶה יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וְכוּ' כְּדֶרֶךְ הַמְקַבֵּל דְּהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם לְמַעְלָה אֲלָיו יִתְבָּרַךְ כְּפִי מַה שֶּׁיָּכוֹל לְבָרֵר לְפִי בְּחִינַת הַשָּׂדֶה לִפְעָמִים מֶחֱצָה אוֹ שְׁלִישׁ וְכוּ' וּמִזֶּה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים וְשִׁירוֹת. בִּבְחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט

כָּפוּל וְכוּ' וְזֶה הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. כְּפִי מִנְהָג וְהַנְהָגָה שֶׁנּוֹהֲגִין בַּמְּדִינָה כִּי כְּפִי הַנְהָגָתָם בְּקִדֻּשָּׁה כֵּן הוּא מְבָרֵר וּמַעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם אִם רַב אוֹ מְעַט כִּי לְפִי הַנְהָגָתָם וּקְדֻשָּׁתָם כֵּן הוּא מַעֲלֶה הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם:

הַחוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ וַאֲכָלָהּ חָגָב אוֹ נִשְׁתַּדְּפָה אִם מַכַּת מְדִינָה הִיא מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכוּרוֹ וְאִם לֹא הָיְתָה מַכַּת מְדִינָה אֵין מְנַכֶּה לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׂדוֹתָיו שֶׁל נוֹתֵן. אֲבָל אִם הָיְתָה מַכַּת מְדִינָה שֶׁאָז הַדִּין שֶׁמְּנַכֶּה לוֹ מֵחֲכוּרוֹ, אִם נִשְׁתַּדְּפוּ רֹב שְׂדוֹתָיו שֶׁל חוֹכֵר אֵין מְנַכֶּה לוֹ מֵחֲכוּרוֹ:

הָעִנְיָן מַה שֶּׁתּוֹלִין הַלְּקוּתָא בְּחוֹכֵר יוֹתֵר מִבְּנוֹתֵן כִּי בְּחוֹכֵר כְּשֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ רֹב שְׂדוֹתָיו אֵין מְנַכֶּה לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה מַכַּת מְדִינָה וְתוֹלִין הַלְּקוּתָא בְּחוֹכֵר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹתֵן שֶׁלְּעוֹלָם אֵין תּוֹלִין בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּדְּפוּ כָּל שְׂדוֹתָיו שֶׁל נוֹתֵן אַף עַל פִּי כֵן אֵין מְנַכֶּה לוֹ אִם לֹא הָיְתָה מַכַּת מְדִינָה:

הָעִנְיָן עַל פִּי הַמַּאֲמָר הַמַּתְחִיל כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה וְכוּ' כָּתוּב אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי (בַּסִּפֶר לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא סִימָן פב) זֶה בְּחִינַת כַּסֵּדֶר וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, קֶדֶם הוּא בְּחִינַת כַּסֵּדֶר בְּחִינַת אָלֶף בֵּית כַּסֵּדֶר וְאָחוֹר הוּא בְּחִינַת תַּשְׁרַ"ק שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, וְזֶה בְּחִינַת אָדָם וְחַוָּה כַּסֵּדֶר וְשֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הוּיה בְּמִלּוּי אַלְפִין גִּימַטְרִיָּא מַ"ה אָדָם, וְחַוָּה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת פֶּה וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קָרִינִין לָהּ וְכוּ' כִּי הַמַּלְכוּת נִקְרָא דִּבּוּר וְכוּ' וְכוּ'. נִמְצָא זֹאת הַבְּחִינַת מַלְכוּת חַוָּה כְּשֶׁהִיא מְקֻשֶּׁרֶת לָאָדָם לִבְחִינַת מַ"ה הַיְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲזַי יֵשׁ לָהּ שְׁלֵמוּת וְחִיּוּת וְכוּ'. וּמִי שֶׁמְּחַלֵּק בְּחִינַת חַוָּה מַלְכוּת לְעַצְמוֹ שֶׁאוֹמֵר אֲנָא אֶמְלֹךְ בָּזֶה הוּא מְחַלֵּק וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲזַי אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת כִּי עִקַּר חִיּוּתָהּ מַ"ה הַיְנוּ הַשֵּׂכֶל וְכוּ'. וַאֲזַי הוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר כִּי הוּא בְּתוֹךְ בְּחִינַת שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר הַיְנוּ מַלְכוּת וְכוּ'. וּכְשֶׁזּוֹאת הַבְּחִינַת חַוָּה הִיא מְקֻשֶּׁרֶת לְהָאָדָם הַיְנוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֲזַי הוֹלֵךְ לוֹ כַּסֵּדֶר כִּי בַּאֲתַר דְּאִית דְּכַר נוּקְבָא לָא אִדְכַּר תַּמָּן. נִמְצָא כִּי בְּחִינַת חַוָּה שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר נִתְבַּטְּלִים עַל יְדֵי הָאָדָם כַּסֵּדֶר. וּבְחִינַת כַּסֵּדֶר נִקְרָא יו"ד שֶׁמַּלְכוּת הַנִּקְרָא דָּלֶת לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמְשִׁיךְ לָהּ חִיּוּת הַחָכְמָה הַנִּקְרָא יו"ד וְזֶה יוּד וָאו דָּלֶת וְכוּ' וְזֶה כַּפֵּיךְ יוּד גִּימַטְרִיָּא כָּף וְכוּ'. וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּדֻלּוּת הַיְנוּ אֲנָא אֶמְלֹךְ וְכוּ' וְכוּ' יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְכוּ'. וְהַדֶּרֶךְ תְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה הוּא כָּךְ שֶׁמֹּשֶׁה קִשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ עִם הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים כִּי יֵשׁ בְּחִינַת אֱלֹקוּת אֲפִלּוּ בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה לְקַיֵּם וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב: